

MAGÁNKÉPTÁRBAN
KÉPEINK KÖZT ÜLVE

Nagy Ferenc emlékének

N É M E T H I S T V Á N

A két Konjović- s az egy szem Nikolajević-, Karlavaris- meg Illés Árpád- képen kívül csak jugoszláviai magyar mesterektől gyűjtök rajzokat, festményeket. Nem azért, mert ezeket többre tartom másoknál, de például magyarországi látogatóimnak mindig azzal szoktam eldicsekedni a falaimra mutatva: látjátok, festészetünk már van!

Ha jeles, képzőművészeti érdeklődésű vendég érkezik pátriánkba, elvezethetik a Pavle Beljanski képtárba, Šiden meglekintheti a Šumanović-, Rumán a Nikolajević-, Zomborban a Konjović-gyűjteményt, még a naivoknak is van képtárunk Kovačićán, van számottevő galériánk, de olyan egy sincs, ahol példának okáért a jugoszláviai magyar festők és szobrászok legjobb alkotásait gyűjtenék egybe.

Természetesen nem a többiektől való elkülönülés szándékával, ez ellen bizonyára maguk a művészek tiltakoznának a leghevesebben, hanem hogy megteremtsék ezen a talajon a hazai magyar művészet reprezentatív otthonát, ahol egyrészt ennek a művészetnek a legjobb alkotásait együtt láthatná a közönség, másrészt pedig megmentené ezt a művészetet a szétszórtságától, a teljes elkallódástól.

Lakásomban ennek a művészetnek egy szerény, ugyancsak foghíjas változata állt össze az elmúlt évtizedek alatt, reprezentatívnak semmilyen vonatkozásban nem mondható, a képgyűjtő mindig szerény lehetőségei sajnos ezt nem is engedték meg.

Valamiféle illemből, illendőségből kezdtem rajzokat, festményeket gyűjteni, vásárolni. A szülői házból ilyen szokást, hajlamot nem hoztam, nem is hozhatam magammal. Szüleim „festményt” nem vásároltak; erre sem igényünk, sem lehetőségünk nem volt. Így aztán a bekeretezett családi fényképeken kívül két reprezentatív kép díszítette a falakat: két szentkép a két ágy fölött. Meg egy harmadik, nem reprezentatív: a falvédő. Néha előfordult egyszerre két változatban is: a hímezett és a bolti papír falvédő. Egy ilyen utóbbit egyszer „élet-

nagyságban” félárkusnyi csomagolópapírra lemásoltam, s mert megtévesztően hasonlított az eredetire, ezt tűzte fel édesanyám amannak a helyére. Ezenkívül gyerekkoromban még két „műalkotásom” került föl a falra: ezerkilencszáznegyvenháromban az iskola falára a Kossuth-címeres magyar korona, negyvenötben a szobánk falára Tito portréja, egy „élethú” ceruzarajz.

Mondom, „illendőségből” kezdtem festményeket vásárolni. Meglátogattam például Sáfrány Imrét vagy Szilágyi Gábort a műtermében, megmutogatták frissen festett vagy régebbi vásznaikat, közös erővel meghümmögtük őket – megáll az ember egy csoda előtt: vajon mit tud kinyögni? Csak áll és néz és hümmög, bólogat, vagy hallgat. Néztem a képet, ami számomra sokszor valóban a csodával volt határos, és azt gondoltam magamban: ember, ezt neked festették, a te gyönyörűségedre! A festő azért fest, mert festő, de azért szeretne is ebből a munkájából megélni. Illene hát megvenned egy vásznat!

Ajándékba is kaptam képet. Például Konjovićnak egy tusrajzát magától a Mestertől, Herceg János egyetlen jó szavára! Ott derült ki, az ajándékozás pillanatában, hogy ez a rajz a topolyai művészetelepen készült s egy kishegyesi kútásót ábrázol, nevezetesen Bacsó Orbánt. A rajz hátlapján Konjović kézírásával ez áll: „bunardžija Bacsó Urban (így!), Mali Idoš, Partizanska 7. Topola, 68/VII/24.” Herceg megjegyezte: „Jól fest, öregem, egy ilyen rajz a szoba falán, bekeretezve.” Csakugyan jól fest. Ezzel a rajzzal kapcsolatban hármas emléket őrzök: mindenekelőtt az Ajándékozóét, aztán Hercegét, végül, de nem utolsósorban Bacsó Orbán bácsiét, a Kútásóét, akit, mielőtt örökre alászállott volna, jómagam is „megfestettem” egy írás erejéig.

És Nagy Feritől is kaptam képet ajándékba. Nagy Ferenc közéleti ember volt és nagy képgyűjtő. Neki volt a legszebb, a legnagyobb Hangya András-gyűjteménye, amit valaha is láttam. Följárogattunk hozzá pálinkázgatni és képet nézni. Gyönyörű szeánszok voltak ezek. Ferinek nemcsak Hangya-képei voltak, de ezek teljesen megtöltötték a nappali mind a négy falát. És volt egy aktatáskája Nagy Ferinek, tele Hangya-rajzokkal. Úgynevezett levélképekkel. Egyikre egyszer rámutattam: ha valaha írok még gyerekkönyvet, ezt tesszük a fedőlapjára. „Fogjad – mondta erre ő –, legyen a tied, tetesd a fedőlapra.”

Üveg alá került ez a kis Hangya-kép, s azóta minden reggel megnézem magamnak. Mert nem tudom meg nem nézni. Világít a falon, akár egy örökmécses, magára vonja a figyelmet. A kép egy faluszéli futballpályát ábrázol, négy gyerekkel. A falu fölött már alkonyodik, egyöntetű lila égbolt. A „futballpálya” – kopár térség – a letiport, kiégett augusztusi gyepet juttatja eszembe. Tulajdonképpen ez világítja be az egész kis képet. Ezt a Semmiséget, ezt a levelezőlapnyi temperát.

És Ácstól is, Maurittól is kaptam képet, rajzot ajándékba, másoktól is, de gyűjteményem java részét vásároltam, s erre vagyok a legbüszkébb.

Végül is mit mondhatok? Mindig elcsüggeszt, elszomorít, ha azt látom, halom, hogy valaki, rendszerint „értő” ember, egy festmény előtt állva elemeire próbálja bontani azt, ami tökéletesen Egy, Egész. Én, csöndben és egymagamban, csak nézni szeretem a képet, mint mindent, ami Szép és Tökéletes.

Hangya András: Fudbaltálya